

Kúria
végzése

Az ügy száma: Bfv.I.160/2023/6.
A határozat szintje: felülvizsgálat
A tanács tagjai: Dr. Domonyai Alexa, a tanács elnöke
Dr. Schmidt Péter, előadó bíró
Dr. Gimesi Ágnes, bíró
Dr. Kardos Andrea, bíró
Dr. Tuba István Krisztián, bíró

Az eljárás helye: Budapest
Az eljárás formája: tanácsülés
Az ülés napja: 2023. május 30.
Az ügy tárgya: rágalmazás vétsége
Terhelt(ek): terhelt3 és társai
(Terhelt1 II. rendű és
Terhelt2 III. rendű)

Elsőfok: Dunakeszi Járásbíróság, 8.B.81/2020/39., ítélet, tárgyalás,
2021. szeptember 8.
Másodfok: Budapest Környéki Törvényszék, 5.Bf.748/2021/6., ítélet,
nyilvános ülés,
2022. június 30.

Az indítvány előterjesztője: Terhelt1 II. rendű és
Terhelt2 III. rendű terhelték védője

Az indítvány iránya: a terhelték javára

Rendelkező rész

A Kúria a rágalmazás vétsége miatt terhelt3 és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben Terhelt1 II. rendű és Terhelt2 III. rendű terhelték védője által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálván, a Dunakeszi Járásbíróság 8.B.81/2020/39. számú és a Budapest Környéki

Törvényszék, mint másodfokú bíróság 5.Bf.748/2021/6. számú ítéletét Terhelt1 II. rendű és Terhelt2 III. rendű terhelt vonatkozásában hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye. Ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

[1] **I.** A Dunakeszi Járásbíróság a 2021. szeptember hó 8. napján meghozott 8.B.81/2020/39. számú ítéletében Terhelt1 II. rendű terheltet bűnösnek mondta ki folytatólagosan elkövetett rágalmazás vétségében [a Büntető törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 226. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont], ezért őt megrovásban részesítette.

[2] A járásbíróság Terhelt2 III. rendű terheltet bűnösnek mondta ki folytatólagosan elkövetett rágalmazás vétségében [Btk. 226. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont], ezért őt megrovásban részesítette. Kötelezte a II. és III. rendű terheltet (valamint a felülvizsgálati indítvánnyal nem érintett I. rendű terheltet), hogy az ítélet jogerőre emelkedésétől számított 30 napon belül fizessenek meg külön-külön a magánvádló részére 10.000 forintot.

[3] A Budapest Környéki Törvényszék, mint másodfokú bíróság a 2022. június 30. napján tartott nyilvános ülésen meghozott 5.Bf.748/2021/6. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét a II. és III. rendű terheltek vonatkozásában megváltoztatta, az e terheltek terhére megállapított büncselekmény minősítéséből a folytatólagos elkövetésre utalást mellőzte. A II. rendű terhelt megrovását 2 év, a III. rendű terhelt megrovását 1 év próbára bocsátásra súlyosította. A II. és III. rendű terhelteket személyenként 10.000-10.000 forint bűnügyi költség megfizetésére kötelezte. Rögzítette a III. rendű terhelt személyazonosító igazolványának számát, egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletének egyéb rendelkezéseit a II. és III. rendű terheltekre helybenhagyta. Kötelezte a II. és III. rendű terhelteket további 10.000-10.000 forint bűnügyi költség államnak történő megfizetésére, mulasztási bírság terhe mellett. Rendelkezett arról, hogy köteles a II. és III. rendű terhelt egyetemlegesen megfizetni a magánvádló részére 114.000 forint bűnügyi költséget.

[4] **II.** A jogerős vádról rendelkező ügydöntő határozattal szemben a II. és III. rendű terheltek javára meghatalmazott védőjük terjesztett elő felülvizsgálati indítványt.

[5] 1. A védő a II. rendű terhelt vonatkozásában előterjesztett felülvizsgálati indítványában kérte a Kúriát, hogy elsődlegesen az első- és másodfokú ítéleteket változtassa meg; a II. rendű terheltet mentse fel a rágalmazás vétségének vádja alól, másodlagosan az ítéletet helyezze hatályon kívül és az első fokon eljáró járásbíróságot utasítsa új eljárás lefolytatására és felmentő ítélet meghozatalára.

[6] A védő felülvizsgálati indítványát a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjára és b) pont ba) alpontjára is alapította. A Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontjában foglalt felülvizsgálati okkal kapcsolatosan sem jogi, sem ténybeli indokolást a felülvizsgálati kérelem nem tartalmaz.

[7] A Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjában meghatározott ok alapjaként a védő azt jelölte meg, hogy mindkét ítélet iratellenes, az ügyben a konkrét magánindítvány hiányzik, a jogi képviselő útján beadott vádindítvány nem tartalmazza az ehhez szükséges törvényi elemeket, így magánindítványnak nem tekinthető.

[8] A felülvizsgálati indítvány emellett sérelmezte, hogy a magánvádló az eljárási illetéket nem róta le. Álláspontja szerint önmagában az, hogy a valóság bizonyítása formális

elrendelés nélkül megtörtént, nem helytálló, mert az legfeljebb az I. rendű terhelt vonatkozásában történhetett meg. Állította, hogy a II. rendű terhelt jogos magánérdekét a bíróságok figyelmen kívül hagyták akkor, amikor a valóság bizonyításának elrendelésére nem kerítették sort. Kifogásolta, hogy az eljáró bíróságok ítéletei arra a megállapításra jutottak, hogy a II. rendű terhelt által levelezésben megírt tartalom valótlan.

[9] A védő mindezek mellett hivatkozott arra, hogy az ügyben a fegyveregyenlőség elvének megsértése történt, mert az elsőfokú bíróság nem oktatta ki a II. rendű terheltet arról, hogy létezik valóság bizonyítása, s ez esetben a bizonyítási teher megfordul és az általa állítottak tartalmát neki kell igazolni. Ezzel szemben az ellenoldalon mind a magánvádló, mind jogi képviselője jogi ismeretekkel és büntető védői tapasztalatokkal rendelkezett. Mivel a bíróságok a valóság bizonyítással kapcsolatos tájékoztatási kötelezettségüket elmulasztották, ezzel megszegték a Btk. (helyesen: Be.) 39. § (1) bekezdés c) pontjában írt szabályt, mely szerint a terhelt jogosult arra, hogy a büntetőeljárási jogairól és kötelességeiről a bíróságtól, az ügyészségtől és a nyomozó hatóságtól felvilágosítást kapjon.

[10] A védő emellett támadta a bizonyítékértékelést és vitatta a bíróságok ezzel kapcsolatos tevékenységének eredményét.

[11] A felülvizsgálati indítványban a védő hivatkozott arra is, hogy az ügyben eljáró Dunakeszi Járásbíróság nem rendelkezett általános illetékességgel, mert az interneten közléssel megvalósult rágalmazás vagy becsületsértés esetén a bűncselekmény elkövetési helye a weboldalt működtető szerver helye és nem a szerveret üzemeltető gazdasági társaság székhelye. Amennyiben a weboldal külföldi székhelyű szerverről működik, a bíróság illetékességét a terhelt lakó-, illetve tartózkodási helye határozza meg (BH 2022.65., BH 2016.167.).

[12] 2. A védő a III. rendű terhelt vonatkozásában benyújtott felülvizsgálati indítványában részben ugyancsak a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjában, illetve b) pont ba) alpontjában megjelölt felülvizsgálati okokra hivatkozott. A felülvizsgálati indítvány a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontjában meghatározott felülvizsgálati okot alátámasztó jogi, vagy ténybeli indokolást nem tartalmaz a jogszabályhely megjelölésén kívül.

[13] A III. rendű terhelt esetében a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjában megjelölt felülvizsgálati ok alapjául a védő először is azt jelölte meg, hogy a III. rendű terhelt magatartása nem veszélyes a társadalomra, a társadalomra veszélyesség hiánya pedig a bűncselekmény megállapítását kizárja. A III. rendű terhelt tekintetében is hivatkozott arra a felülvizsgálati indítvány, hogy az első- és másodfokú ítélet iratellenes. Ugyancsak kifogásolta, hogy az ügyben a konkrét magánindítvány hiányzik, a jogi képviselő útján beadott vádindítvány nem fogadható el magánindítványként, emellett az illetéktartási kötelezettségét a magánvádló nem teljesítette. Hivatkozott továbbá arra, hogy a feljelentés nem tartalmazza a magánindítvány kellékeit, így a törvényes vád hiánya állapítható meg.

[14] A felülvizsgálati indítvány a felülvizsgálat okaként a magánvádló diszkriminatív eljárását jelölte meg. A felülvizsgálati indítvány ezen azt értette, hogy a magánvádló önkényesen csak a III. rendű terhelttel szemben kezdeményezett büntetőeljárást, holott állítása szerint a levelezés internetes nyilvánosságra hozatala már hamarabb, más személy részéről megtörtént.

[15] A védő hivatkozott továbbá arra, hogy az ítélet logikai ellentmondásban is szenved, emellett a magánvádlóval szemben elfogult. Ez utóbbi állítás vonatkozásában az indítvány sem tényállítást, sem jogi érvelést nem tartalmaz.

[16] A felülvizsgálati indítvány a III. rendű terhelt tekintetében is kifogásolja a valóság bizonyításról történő tájékoztatás nem megfelelőségét, valamint részben annak eredményét a tekintetben, hogy a III. rendű terhelt vonatkozásában több „álprofil” is található a Facebook

közösségi portálon, így ez alapján nem lehetett volna kétséget kizáróan megállapítani, hogy a III. rendű terhelt terhére rótt bűncselekményt ő követte el.

[17] A felülvizsgálati indítvány hivatkozott arra, hogy a közlés nem jogellenes, mert a magánvádló közszereplő. Közszereplőként a tűrés kötelezettsége is nagyobb, nem lehet bűncselekmény a nyilvánosság tájékoztatása egy közintézményt, a helységi Önkormányzatot érintő történetekről. Emellett az elkövetéskor a III. rendű terhelt, mint a település német kisebbségi önkormányzatának elnöke, közfeladatot ellátó személy volt, akinek az adott helyzetben tett közlései nem jogellenesek, mivel jogszabály parancsa alapján teszi meg azokat. Közérdek, hogy tájékoztatás történjen, ha egy hivatali dolgozó munkájához és tisztségéhez nem méltó magatartást tanúsít. Erre figyelemmel a III. rendű terhelt bűncselekmény hiányában történő felmentésének lett volna helye.

[18] A felülvizsgálati indítvány szerint a III. rendű terhelt társadalomra veszélyességben való tévedésben volt, alapos oka volt hinni abban, hogy a cselekménye nem bűncselekmény, mert az a társadalomra nem veszélyes.

[19] Mindezekre figyelemmel a védő indítványozta, hogy a Kúria elsődlegesen az első- és másodfokú ítéleteket felülbírálván, azokat megváltoztatva hozzon a III. rendű terhelt vonatkozásában felmentő ítéletet, másodlagosan pedig az ítéleteket helyezze hatályon kívül, és az első fokon eljáró bíróságot utasítsa új eljárás lefolytatására és felmentő ítélet meghozatalára. Emellett indítványozta azt is, hogy a III. rendű terheltet mentesítse a magánvádló jogi képviselője díjának megfizetése alól is.

[20] 3. A felülvizsgálati indítványokra a magánvádló jogi képviselője nyilatkozatot terjesztett elő. Indítványozta, hogy a Kúria a felülvizsgálattal megtámadott ítéleteket, mint megalapozottakat a Be. 662. § (1) bekezdése alapján hatályukban tartsa fenn.

[21] A magánvádló jogi képviselője hivatkozott arra, hogy a magánindítvány szabályszerű, a magánvádló által tett, 2018. június 26. napján a Pest Megyei Főügyészséghez benyújtott feljelentés tartalmazta a cselekmény leírását, megnevezte az elkövetőket és a bűncselekmény megjelölését, valamint kifejezetten nyilatkozott, hogy a bűncselekmény megvalósulása esetén kívánja az elkövető felelősségre vonását. Ezt követően került sor a feljelentés elutasítására, az elutasítás elleni panaszára, majd a panasz elutasítására azzal, hogy pótmagánvádlóként léphet fel az ügyben.

[22] A pótmagánvád benyújtására is határidőben került sor, majd a Gödöllői Járásbíróság az 5.B.557/2018/4. számú végzésével magánvadás eljárássá nyilvánította az ügyet, ami utóbb áttételre került a Dunakeszi Járásbíróságra. A Be. 378. § (2) bekezdése értelmében magánindítványnak kell tekinteni a magánindítvány előterjesztésére jogosult feljelentését és bármely olyan nyilatkozatát, amely szerint az elkövető büntetőjogi felelősségre vonását kívánja. A magánvádló feljelentését a nyitva álló határidőn belül megtette, így a magánindítvány joghatályos. Az illetékekkel kapcsolatosan előadta, hogy annak lerovására azért nem került sor, mert a feljelentés benyújtásakor a magánvádló abban a tudatban volt, hogy a vádképviselőt az ügyészség látja majd el, ezt követően pótmagánvadás eljárásban, majd magánvadás eljárásban nem hívták fel az illeték lerovására, így azt önhibájából nem róta le.

[23] A magánvádló jogi képviselőjének álláspontja szerint ezzel a bíróság nem büntetőeljárási szabályt sértett, hanem az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 52. § (5) bekezdésében írtakat, mely szerint, ha a magánvádló az illetéket nem fizeti meg, fel kell őt hívni az illeték 8 napon belül történő megfizetésére a büntetőeljárás törvényben írt jogkövetkezményeire való figyelmeztetéssel. Az ügyben az illeték lerovására történő felhívás elmaradása az ügy érdemi elbírálására nem volt hatással. Az illeték meg nem fizetése pedig nem felülvizsgálati ok.

[24] A valóság bizonyításával kapcsolatosan kifejtette, hogy a II. és III. rendű terhelt minden törvényes figyelmeztetést megkapott az eljáró bíróságtól. A valóságbizonyítás lefolytatására nem kerülhetett sor, mivel maga a II. rendű terhelt többször is elmondta, hogy rágalmozó kijelentésének valóságtartalmát nem tudja igazolni és a valóság bizonyítására vonatkozó semmilyen bizonyítási indítvány nem volt az elsőfokú eljárás során, még akkor sem, amikor már meghatalmazott védővel járt el a II. rendű vádlott.

[25] A magánvádló jogi képviselőjének álláspontja szerint a Dunakeszi Járásbíróság az ügyben kizárás folytán történő kijelölés alapján járt el, így az ügyben elsőfokú bíróságként illetékes volt. Hivatkozott emellett arra, hogy a II. rendű terhelt által elkövetett rágalmozás nem az interneten történő közléssel, nem weboldalon valósult meg, hanem emailben történő levélküldéssel, így a védő hivatkozása a II. rendű terhelt vonatkozásában nem helytálló.

[26] Hivatkozott arra, hogy a magánvádló szabadon döntheti el, ki ellen kíván magánvádlóként fellépni. A III. rendű terhelt által híreszteléssel megvalósított rágalmozás veszélyes a társadalomra, ekként önmagában az, hogy előtte állítólag valaki már megosztotta ezt a bejegyzést, nem zárja ki a nagy nyilvánosság előtti rágalmozás, mint minősítő körülmény megállapíthatóságát. A III. rendű terhelt nem csupán megosztott egy levelezést, de már ezt megelőzően is tényként állította kérdésre válaszolva, hogy a magánvádló életveszélyesen megfenyegette a II. rendű terheltet. Előadta, hogy a III. rendű terhelt saját nyilatkozatai alapján megállapítható, hogy az eljárás során végig nem vitatta azt, hogy a bejegyzést közlő profil a saját profilja volt, a közléseket ő tette. Ugyanakkor hivatkozott arra, hogy ezzel kapcsolatosan a felülvizsgálati indítvány a jogerős ítéletben megállapított tényállást támadja, aminek a Be. 659. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati eljárásban nincs helye.

[27] Kifejtette, hogy a III. rendű terheltnek nem volt oka hinni abban, hogy a cselekménye nem bűncselekmény, nem veszélyes a társadalomra, mert a II. rendű terhelt állítása konkrét bűncselekményre, zaklatás vétségének elkövetésére utal, ezért annak állítása vagy híresztelése, hogy a magánvádló konkrét bűncselekményt követett el a II. rendű terhelt sérelmére, nyilvánvalóan alkalmas a magánvádló becsületének csorbítására. Bűncselekmény elkövetésével vádolni alaptalanul közszereplőt sem lehet, de a magánvádló ekkor álláspontja szerint nem volt közszereplő, csak köztisztviselő, mint aljegyző. Az alaptalan vádaskodás nem közérdek, az erre történő hivatkozás nem alapos.

[28] Hivatkozott arra, hogy a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésére okot adó anyagi jogszabálysértés vagy eljárási szabálysértés nem történt.

[29] 4. A magánvádló jogi képviselőjének nyilatkozatára a II. és III. rendű terhelt védője észrevételt tett, amelyben lényegében fenntartotta az előterjesztett felülvizsgálati indítványokat. Kifejtette, hogy a II. rendű terhelt védelemhez való joga sérült azáltal, hogy az ő motívumát a cselekmény elkövetésekor az eljáró bíróságok nem vizsgálták; emellett hivatkozott a T/3755. számon benyújtott Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény módosításáról szóló törvényjavaslatra, amely az érintett törvény 226. és 227. §-át (3) bekezdéssel egészíti ki. Álláspontja szerint ezen törvény módosításra irányuló javaslat jelen ügyben is releváns és a II. és III. rendű terheltek felmentését vonja maga után.

[30] **III.** A II. és III. rendű terheltek vonatkozásában benyújtott felülvizsgálati indítványok egyes részeiben foglaltak alapján felülvizsgálati eljárás lefolytatása törvényben kizárt, nem kizárt részében pedig a felülvizsgálati indítványok alaptalanok.

[31] 1.1. A Be. XC. Fejezetében szabályozott felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, annak lefolytatására a jogerős ügydöntő határozat egyes, a törvényben tételesen meghatározott jogi és nem ténybeli – a tényállás megalapozottságát, a lefolytatott bizonyítást érintő – hiányosságainak orvoslása céljából, a törvényben meghatározott okokra történő hivatkozással

és azok fennállása esetén, a törvényben meghatározott feltételek mellett kerülhet sor. A felülvizsgálati okok köre nem bővíthető.

[32] A Be. 648. § a) és b) pontja értelmében felülvizsgálatnak a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt és eljárási szabálysértés miatt is van helye. Azokat az anyagi és eljárási szabálysértéseket, amely miatt felülvizsgálati indítvány előterjesztésének van helye, a Be. 649. §-a sorolja fel.

[33] A II. és III. rendű terheltek nevében előterjesztett felülvizsgálati indítványokban megjelölt okoknak és indokoknak megfeleltethető felülvizsgálati okok a következők:

[34] - A Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja értelmében a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg a terhelt bűnösségét.

[35] - A Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontja alapján ugyancsak a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt terjeszthető elő felülvizsgálati indítvány, ha a bíróság a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt, illetve a Btk. más szabályainak megsértésével szabott ki törvénysértő büntetést.

[36] - A Be. 649. § (2) bekezdés b) pontja értelmében eljárási szabálysértés miatt felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a határozatát magánindítvány hiányában, míg c) pontja alapján, ha nem az arra jogosult által emelt vád alapján hozta meg.

[37] A Be. 652. § (1) bekezdése értelmében a felülvizsgálati indítványban meg kell jelölni azt a határozatot, amely ellen a felülvizsgálati indítvány irányul, valamint az indítvány előterjesztésének okát és célját.

[38] A Be. 651. § (2) bekezdés c) pontja alapján a terhelt javára a védő a Be. 652. § (4) bekezdésére figyelemmel, határidő nélkül nyújthat be felülvizsgálati indítványt.

[39] A Be. 659. § (2) bekezdése értelmében a felülvizsgálati indítványt – a (3)-(4) bekezdésben meghatározott, jelen ügyben nem releváns kivétellel – a megtámadott határozat meghozatala idején hatályos jogszabályok alapján kell elbírálni.

[40] A Be. 659. § (5) bekezdése szerint a Kúria a jogerős ügydöntő határozatot – a (6) bekezdésben meghatározott kivétellel – csak a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott részében és csak a felülvizsgálati indítványban meghatározott ok alapján bírálja felül. A Kúria ugyanakkor a Be. 659. § (6) bekezdése alapján a megtámadott határozatot a 649. § (2) bekezdése alapján akkor is felülbírálja, ha az indítványt nem ebből az okból nyújtották be.

[41] A Be. 762. § (1) bekezdésére figyelemmel, jelen eljárásban érvényesülő eltérő szabályként a Be. 784. § (2) bekezdése szerint, ha a felülvizsgálati indítvány elutasításának nincs helye, és az alapügyben a vádat magánvádló képviselte, a Kúria az indítványt nyilatkozattétel érdekében megküldi a magánvádlónak.

[42] A Be. 784. § (4) bekezdése értelmében a Kúria megküldi a magánvádló nyilatkozatát a felülvizsgálati indítvány előterjesztőjének, a terheltnek és a védőnek.

[43] A Be. 784. § (3) és (5) bekezdésére figyelemmel, a magánvádló nyilatkozatát 1 hónapon belül, az indítvány előterjesztője, a terhelt és a védő észrevételét 15 napon belül teheti meg.

[44] 1.2. A Kúria a felülvizsgálati indítványokat ezen rendelkezések figyelembevételével bírálta el.

[45] Arra figyelemmel, hogy a felülvizsgálat, mint rendkívüli jogorvoslat, nem a jogerős ügydöntő határozat esetleges ténybeli hiányosságainak orvoslására szolgál, a Be. 650. § (2) bekezdésében kimondja, a felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható. A Be. 659. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati

eljárásban a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye, a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó.

[46] A tényállás támadásának tilalma azt jelenti, hogy felülvizsgálati eljárásban a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó, annak megalapozottsága, a tényállásban szereplő ténymegállapítások nem támadhatók és nem vitathatók; ennél fogva a tényállás megalapozottsága, esetleges felderítetlensége, hiányossága, a benne lévő ténybeli következtetések helyessége sem támadható és vitatható. A tényállásban foglalt tényektől eltérő tények állítására, a lefolytatott bizonyítás támadására, a bizonyítási eljárás során elkövetett esetleges törvénysértésekre hivatkozással, a bíróság bizonyítékértékelő tevékenységére és a tényről tényre történő következtetés megtámadására felülvizsgálati indítvány nem alaphozható. A jogkövetkeztetések helyessége ebből következően kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható (BH 2004.102.).

[47] A felülvizsgálati eljárásban az irányadó tényálláshoz kötöttség annyira szigorú szabály, hogy a büntető anyagi jog szabályainak a megsértése az alapeljárásban megállapított tényállás alapján bírálendő el abban az esetben is, ha a tényállás hiányos, nem kellően felderített és ellentétes az iratok tartalmával (BH 2004.104.), vagy más fogalmazásban: az alapügyben megállapított tényállás az irányadó, függetlenül attól, hogy az adott tényállás megalapozott-e vagy sem {BH 2016.264. számon közzétett határozat [16] bekezdés, BH 2010.324. számon közzétett döntés indokolása}.

[48] Mindezekre tekintettel a felülvizsgálati indítványok azokban a részükben, amelyekben a tényállás iratellenességére, a bizonyítékok értékelésére, az első- és másodfokú ítélet logikai ellentmondásaira, valamint a III. rendű terhelt tekintetében a közlésre használt Facebook profil valótlanosságára és az ezzel kapcsolatos, kétséget kizáró bizonyítás hiányára hivatkoznak, kizártak. A felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó, felülvizsgálati okot csak az irányadó tényállásban foglalt tényekkel összhangban álló tényekre alapítva lehet előterjeszteni. A felülvizsgálati okokat a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás alapján kell elbírálni.

[49] A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által megállapított történeti tényállást teljes egészében megalapozottnak tartotta, a másodfokú felülbírálat alapjául szolgált {másodfokú ítélet [24] bekezdés} Erre figyelemmel felülvizsgálati eljárásban irányadó tényállásnak az elsőfokú bíróság által megállapított ítéleti tényállást kell figyelembe venni.

[50] A valóság bizonyításának megtörténte esetén a bizonyítás eredményének értékelése, és annak következtében a tényállás megállapítása felülvizsgálati eljárásban nem támadható {Kúria Bfv.I.901/2021/6. számú határozat [21] bekezdés}.

[51] Az elsőfokú bíróság ugyan formálisan nem rendelte el a valóság bizonyítását, azonban a bizonyítási eljárás során beszerezte mindazokat a rendelkezésre álló bizonyítékokat, amelyek alkalmasak lehetnek a II. rendű terhelt állításának igazolására {elsőfokú bíróság ítélete [55] bekezdés}. A Kúria ítélezési gyakorlata szerint a jogerős ítélet tényállásához tartoznak mindazok a történeti tények, amelyek az ítéletben megállapításra kerültek, függetlenül attól, hogy ítéletszerkesztési hiba folytán esetlegesen nem a történeti tényállásban kerültek leírásra, hanem az indokolás más részében, így a bizonyítékok értékelése vagy a jogi indokolás körében (BH 2016.163.III.).

[52] Erre figyelemmel, amennyiben az elsőfokú bíróság a valóság bizonyítás eredményének értékelésekor a tényállás tárgyát képező kijelentés valóságtartalma tekintetében ténymegállapítást tesz, az a felülvizsgálati eljárásban nem támadható történeti tényállás részét képezi. Jelen ügyben azonban az elsőfokú bíróság a II. rendű terhelt

kijelentésének valóságtartalmát illetően ténymegállapítást nem tett, a hivatalból, bizonyítási eljárás keretében lefolytatott valóság bizonyítás eredményét olyan módon értékelte, hogy megállapította: a II. rendű terhelt – részletesen elemzett – vallomása nem alkalmas arra, hogy igazolja a II. rendű terhelt vád tárgyává tett, becsület csorbítására alkalmas tényállításának valóságtartalmát, éppen ellenkezőleg, komoly kételyeket ébreszt abban a vonatkozásban, hogy a II. rendű terhelt valósághűen rögzítette a cselekményeket, így a magánvádló magatartását és közléseit a vád tárgyává tett elektronikus leveleiben {elsőfokú bíróság ítélete [56]-[62] bekezdés}.

[53] 1.3. A Kúria megállapította, hogy ugyan mind a II., mind a III. rendű terhelt vonatkozásában benyújtott felülvizsgálati indítvány utal a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontjára, azonban a törvényhely megjelölésén kívül az indítvány annak sem ténybeli, sem jogi alapját nem tartalmazza. Önmagában a felülvizsgálati ok megjelölése az alapjául szolgáló indokolás nélkül felülvizsgálati eljárás lefolytatását nem eredményezheti, ezen hivatkozás alapján felülvizsgálatnak nincs helye.

[54] 1.4. Az indítványozó kifogásolta, hogy a magánvádas eljárásra vonatkozó szabályok megsértésével nem került sor az eljárás illetékének, illetve a jogorvoslat illetékének lerovására a magánvádló részéről. Az illeték megfizetésének elmulasztása azonban nem illeszkedik a Be. 649. § (2) bekezdésében írt eljárási szabálysértések körébe, ezért felülvizsgálatnak emiatt nincs helye, az a törvényben kizárt.

[55] A Kúria a teljesség kedvéért rámutat arra, hogy az Itv. 52. § (1) bekezdése mind az első-, mind a másodfokú ítélet meghozatalakor úgy rendelkezett, hogy magánvádas eljárásban a feljelentés és a fellebbezés illetéke egyaránt 10.000 forint.

[56] A 2021. évi CXXXIV. törvény 3. § (2) bekezdése 2022. március 1. napjától az Itv. 52. §-ába beiktatta az (5) bekezdést, mely szerint, ha az illetéket az indítvány előterjesztésekor nem, vagy hiányosan fizetik meg, az illetékfizetésre kötelezett személyt fel kell hívni, hogy azt 8 napon belül pótolja és figyelmeztetni kell az illeték meg nem fizetésének a büntetőeljárásról szóló törvényben meghatározott következményeire.

[57] A Be. 771. §-a az elsőfokú bíróság ítéletének kihirdetése időpontjában még nem tartalmazta megszüntetési okként az eljárási illeték megfizetésének elmulasztását. A másodfokú ítélet meghozatalának napján hatályos rendelkezések szerint azonban – a 2021. évi CXXXIV. törvény 197. § (2) bekezdésével 2022. március 1. napjától beiktatott – Be. 771. § (1) bekezdés d) pontja már úgy rendelkezik, hogy a bíróság az eljárást megszünteti, ha az illetéket az illetékekről szóló törvény szerinti határidőben nem fizetik meg. Az adott ügy elbírálásakor még hatályban volt Be. 778. § (8) bekezdése alapján pedig, ha a fellebbezésért az illetéket az illetékekről szóló törvény szerinti határidőben nem fizetik meg, azt a fellebbezés visszavonásának kell tekinteni.

[58] Megjegyzendő, hogy a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor hatályos eljárási törvény 778. § (8) bekezdését az egyes büntetőjogi tárgyú és ehhez kapcsolódóan egyéb törvények módosításáról szóló 2022. évi LX. törvény 104. §-a hatályon kívül helyezte azzal az indokolással, hogy a másodfokú eljárásban az elsőfokú eljárás szabályait értelemszerűen alkalmazni kell. Ekként a Be. 768. § (3) bekezdése szerint a jogkövetkezményekre történő figyelmeztetés mellett a 771. § (1) bekezdés d) pontja, illetve a 779. § (2) bekezdés b) pontja alapján a másodfokú eljárásban is irányadó az a szabály, hogy a fellebbezési illeték megfizetésének felhívás ellenére történő elmulasztása az eljárás megszüntetését vonja maga után.

[59] E rendelkezések összevetéséből kitűnik, hogy az elsőfokú bíróság eljárásában nem merült fel olyan megszüntetési ok, amelyre figyelemmel az eljárást meg kellett volna

szüntetni és azt az elsőfokú bíróság elmulasztotta volna; a másodfokú bíróság eljárásában ugyanez állapítható meg az eltérő jogszabályi rendelkezések ellenére is.

[60] A büntetőeljárási törvényben foglalt megszüntetési kötelezettség alapjául szolgáló határidő ugyanis az illetékfizetésre köteles személy felhívásától számítandó, ilyen felhívás hiányában megszüntetést eredményező mulasztás nem volt megállapítható. A magánvádló jogi képviselője e körben helyesen hivatkozott arra, hogy a másodfokú bíróság nem a büntetőeljárási törvény szabályát, hanem az illetékekről szóló törvény 52. § (5) bekezdésében foglalt szabályt sértette meg akkor, amikor a magánvádlót nem hívta fel a fellebbezés illetékének lerovására. Az ügyben emiatt sem az elsőfokú, sem a másodfokú eljárásban nem volt olyan eljárást megszüntető ok, amely ellenére folytatták volna a bíróságok az eljárást.

[61] A Kúria ugyanakkor rámutat arra, hogy az eljárás megszüntetésére alapot adó ok ellenére történő ügydöntő határozat meghozatala esetén a megszüntetés elmaradása a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjára figyelemmel kizárólag akkor vezethet a felülvizsgálati eljárás lefolytatására, ha annak alapja olyan büntető anyagi jogi – a Büntető Törvénykönyvről szóló törvényben meghatározott – ok, amely a büntethetőség kizártságát vagy megszűnését eredményezi, mert ebben az esetben van lehetőség annak megállapítására, hogy a büntető anyagi jog olyan szabályának megsértése történt, amelyre figyelemmel törvénysértően került sor a bűnösség megállapítására.

[62] Az eljárási illeték meg nem fizetése miatt történő megszüntetés értelemszerűen nem ilyen ok, ezért még abban az esetben sem képez felülvizsgálati okot, ha az illeték megfizetésére történő felhívásban foglalt határidő elmulasztása ellenére sem szüntette meg az elsőfokú bíróság az eljárást, vagy a másodfokú bíróság a törvény ellenére nem tekintette e mulasztást a fellebbezés visszavonásának; illetőleg a jelenleg hatályos Be. 779. § (2) bekezdés b) pontjára figyelemmel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezése mellett az eljárást nem szüntette meg. Ezekben az esetekben ugyanis büntető anyagi jogszabály megsértése nem állapítható meg.

[63] Az eljárás megszüntetésének elmaradása egyébiránt nem valósított meg olyan eljárási szabálysértést sem, amely miatt felülvizsgálatnak lehet helye.

[64] A Be. 608. § (1) bekezdés e) pontja – mint a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontjában meghatározott felülvizsgálatot is megalapozó ok – szerint feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértés csak akkor állapítható meg, ha a bíróság a Be. 492. § (1) bekezdés c)-d) és i) pontjában, valamint (2) bekezdésében, vagy az 567. § (1) bekezdés a)-b) és g) pontjában, valamint (2) bekezdésében meghatározott valamely ok törvénysértő megállapítása miatt az eljárást megszüntette. Az adott ügyben ugyanakkor az indítványozó nem az eljárás törvénysértő megszüntetését, hanem éppen annak elmaradását sérelmezte.

[65] 1.5. Az indítványozó hivatkozott arra, hogy a bíróság magánindítvány hiányában járt el. E kifogás a Be. 649. § (2) bekezdés b) pontja szerint alapja lehet a felülvizsgálatnak.

[66] A Kúria a rendelkezésre álló iratok alapján megállapította, hogy a magánvádló 2018. június 26. napján a Pest Megyei Főügyészséghez nyújtott be feljelentést, melyben kifejezetten nyilatkozik arról, hogy a megnevezett személyekkel szemben a feljelentésben írt bűncselekmény miatt az elkövetők büntetőjogi felelősségre vonását kívánja.

[67] A Be. 378. § (2) bekezdése szerint magánindítványnak kell tekinteni a feljelentő bármely olyan nyilatkozatát, amely szerint az elkövető büntetőjogi felelősségre vonását kívánja.

[68] A cselekmény elkövetésére 2018. június 18. napján került sor, így a magánindítvány előterjesztésére a Be. 378. § (3) bekezdése szerint nyitva álló egy hónapon belül került sor.

[69] Ezért a felülvizsgálati indítvány ebben a részében alaptalan.

[70] 1.6. A Be. 649. § (2) bekezdés d) pontjára figyelemmel, a Be. 608. § (1) bekezdés b) pontja alapján feltétlen hatályon kívül helyezési ok, így felülvizsgálat alapjául is szolgálhat, ha az ítélet meghozatalában a törvény szerint kizárt bíró vesz részt. A Be. 14. § (1) bekezdés e) pontja szerint bíróként nem járhat el, akitől az ügy elfogulatlan megítélése egyéb okból nem várható. A Kúria megállapítja, hogy ugyan a védő a III. rendű terhelt vonatkozásában benyújtott felülvizsgálati indítványában az alapügyben hozott ítéletek logikai ellentmondásával kapcsolatosan utalt arra, hogy az ügyben eljáró bíróságok elfogultak voltak a magánvádlóval szemben, azonban ennek sem ténybeli, sem jogi alapját nem jelölte meg. A felülvizsgálati ok feltüntetése önmagában, az alapul szolgáló indokok megjelölése nélkül felülvizsgálati eljárás lefolytatását nem eredményezheti, a felülvizsgálati eljárás lefolytatása e tekintetben ugyancsak kizárt.

[71] 1.7. A II. rendű terhelt javára benyújtott felülvizsgálati indítvány hivatkozik a „fegyverek egyenlőségének megsértésére”. A hivatkozott jogelv egy jogirodalomban ismert alapelv, amely a büntetőeljárás törvényben több helyen, az eljárási feladatok megoszlása alapelvében, a védelemhez való jog, az ítékezés alapjára, a bizonyításra, védői jogokra, az ügyész jogaira és kötelezettségeire vonatkozó egyes részletszabályokban jelenik meg. A „fegyverek egyenlőségének elve” a büntetőeljárásban a bíróság előtt folytatott kontradiktórius eljárási cselekményekre vonatkozóan lényegében azt a követelményt fejezi ki, hogy a bíróság előtti eljárásban a vád és a védelem azonos eljárási lehetőségekkel rendelkezzen, jogaik és kötelezettségeik gyakorlására a bíróság azonos súlyú eljárási pozíciót biztosítson.

[72] A Be. a fegyverek egyenlőségének elvét alapelvei szinten nem deklarálja, az abban foglalt büntetőeljárás alapelveket az eljárási törvény egyes részletszabályai jelenítik meg. Mindezekre figyelemmel, önmagában a „fegyverek egyenlőségének elve” megsértésére hivatkozással felülvizsgálati eljárásnak nincs helye, csak abban az esetben, ha az a Be. olyan eljárási szabályának megsértését is jelenti, amely a Be. 649. §-ában foglalt felülvizsgálati ok, vagy ezzel kapcsolatosan az Alkotmánybíróság vagy nemzetközi szerződéssel létrehozott emberi jogi szerv határozatára figyelemmel van helye felülvizsgálati eljárásnak [Be. 649. § (3)-(5) bekezdés]. Ilyen szabálysértésre azonban az indítványozó sem hivatkozott.

[73] 1.8. Az indítványozó azon kifogása, hogy az első fokon eljáró bíróság nem rendelkezett az ügyben általános illetékességgel, úgyszintén nem felülvizsgálati ok. A Be. 649. § (2) bekezdés d) pontjára figyelemmel a Be. 608. § (1) bekezdés c) pontja alapján csak akkor valósul meg feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértés, így erre figyelemmel felülvizsgálati ok, ha a bíróság a hatáskörét lépte túl, vagy katonai büntetőeljárásra, vagy más bíróság kizárólagos illetékességébe tartozó ügyet bírált el. Illetékesség tekintetében csak kizárólagos illetékesség megsértésére hivatkozással lehet felülvizsgálati indítványt benyújtani. A bíróság illetékességét a Be. 21. és 22. §-a tartalmazza. E körben kizárólagos illetékességet csak a Be. 21. § (5) bekezdése és (6) és (7) bekezdése határoz meg {Kúria Bfv.II.83/2020/9. számú végzés [53] bekezdés}. A vád tárgyát képező cselekmények alapján ilyen kizárólagos illetékesség nem állapítható meg. A kizárólagos illetékesség körén kívül eső általános illetékesség megsértése nem felülvizsgálati ok.

[74] A Kúria ugyanakkor a teljesség érdekében utal arra, hogy a Dunakeszi Járásbíróság az ügyben kijelölés folytán járt el, ekként illetékességét a Be. 24. §-a szerinti eljárásban meghozott határozat megalapozza.

[75] 1.9. Nem felülvizsgálati ok a védő észrevételében felhozott azon kifogás sem, miszerint a II. rendű terhelt védelemhez való joga sérült, mert a cselekménye elkövetésének motívumait az eljáró bíróság nem vizsgálta. A Kúria rámutat arra, hogy a Be. 3. §-ában foglaltak szerint a terheltnek a büntetőeljárás minden szakaszában joga van a hatékony védelemhez. A védelemhez való jog Magyarország Alaptörvénye XXIV. cikk (1) bekezdésében meghatározott tisztességes eljáráshoz való jog érvényesülését szolgálja a

büntetőeljárásban, a védő részvételének lehetősége és bizonyos esetekben kötelező eljárása biztosítja azt, hogy a büntetőeljárási törvényben meghatározott módon a terhelt védekezését védő segítse, jogai gyakorlását előmozdítsa, kötelezettsége teljesítését támogassa. A Be. 3. § (2) bekezdése alapján a terheltnek joga van arra, hogy védelem ellátására védő közreműködését vegye igénybe; amennyiben védő meghatalmazására nem képes, vagy saját döntése szerint védőt nem hatalmaz meg, kérelmére, illetve az eljárásban megjelölt esetekben hivatalból a bíróság, az ügyészség és a nyomozó hatóság számára védőt biztosít [Be. 3. § (3) bekezdés, 39. § (1) bekezdés d) pont, 44. §].

[76] A védelemhez való jog érvényesülése nem kapcsolható össze a büntető anyagi jog szabályai közé tartozó kérdések vitatásával, így a tényállásszerűséghez tartozó célzat vagy motívum vizsgálatával. A Be. a védelemhez való jog szabályai közül kizárólag a védő kötelező jelenléte esetén a bíróság előtti eljárási cselekmény védő távollétében történő megtartását jelöli meg felülvizsgálati okként [Be. 649. § (2) bekezdés d) pont, Be. 608. § (1) bekezdés d) pont, Be. 723. § (3) és (5) bekezdés].

[77] 1.10. A védő észrevételében foglalt törvényjavaslatra történő hivatkozással kapcsolatban a Kúria megállapítja, a Be. 659. § korábban megjelölt (2) bekezdésére figyelemmel a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a megtámadott határozat meghozatala idején hatályos jogszabályok az irányadók, az ezt követően az alkalmazott jogszabályban bekövetkezett változások közömbösek. Ez alól a törvény csak annyiban enged kivételt, hogy amennyiben a felülvizsgálat alapjául ez szolgál, az Alkotmánybíróság döntésében megállapított alaptörvény-ellenes jogszabály figyelmen kívül hagyásával, illetve, ha a felülvizsgálati indítvány nemzetközi emberi jogi szerv döntésén alapul, úgy a döntésben megállapított, törvénnyel kihirdetett nemzetközi szerződéssel ellentétes jogszabály figyelmen kívül hagyásával kell a felülvizsgálati indítványt elbírálni [Be. 659. § (3)-(4) bekezdés]. A jogerős ügydöntő határozat meghozatalának időpontjában, 2022. június 30. napján az észrevételben hivatkozott törvényjavaslat az eljáró bíróság részéről értelemszerűen nem volt alkalmazható, így döntésének felülvizsgálata során sem vehető figyelembe.

[78] 2.1. A Be. 649. § (1) bekezdés a) pontja alapján felülvizsgálati ok, ha a terhelt büntetőjogi felelősségének megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor. Ez pedig akkor valósul meg, ha a jogerős ítéletben megállapított tényállás nem tartalmazza a terhelt terhére rótt (vagy más) bűncselekmény törvényi tényállási elemeit kimerítő tényeket (azaz a terhelt terhére rótt magatartás nem bűncselekmény), avagy a bűnösség megállapítása büntethetőséget kizáró vagy megszüntető ok ellenében történt. A Btk. 229. § (1) bekezdése szerint a Btk. 226-228. §-ában meghatározott bűncselekmény miatt nem büntethető az elkövető, ha a becsület csorbítására alkalmas tény valónak bizonyul.

[79] A Btk. 229. § (2) bekezdésére figyelemmel, a valóság bizonyításának akkor van helye, ha a tény állítását, híresztelését, illetve az arra utaló kifejezés használatát a közérdek vagy bárkinek a jogos érdeke indokolta.

[80] A Btk. 226. § (1) bekezdése értelmében, aki valakiről, más előtt a becsület csorbítására alkalmas tényt állít, híresztel, vagy ilyen tényre közvetlenül utaló kifejezést használ, megvalósítja a rágalmozás vétségét.

[81] A Btk. 226. § (2) bekezdés c) pontja alapján a büntetés 2 évig terjedő szabadságvesztés, ha a rágalmozást nagy nyilvánosság előtt követik el.

[82] A Btk. 227. § (1) bekezdése szerint, aki a 226. §-ban meghatározottakon kívül, mással szemben

a) a sértett munkakörének ellátásával, közmegebízatásának teljesítésével vagy közérdekű tevékenységével összefüggésben vagy

b) nagy nyilvánosság előtt

a becsület csorbítására alkalmas kifejezést használ, vagy ilyen cselekményt követ el, az becsületsértés vétsége miatt 1 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

[83] A valóság bizonyításának elmaradása – ha annak helye van – felülvizsgálatra okot adó anyagi jogi jogszabálysértés (BH 2020.258.), mivel lényegében a Btk. 229. §-ában meghatározott büntethetőséget kizáró ok megállapítására vezethetne. A valóság bizonyítása ugyanakkor anyagi jogi – a Btk.-ban szabályozott – szabály, amely megsértése olyan anyagi jogi jogszabálysértés, ami közvetlenül vezet a valóság bizonyítással érintett körben a bűnösség téves megállapításához.

[84] Az állított tény valósága tehát büntethetőséget kizáró ok; bizonyításának azonban csak akkor van helye, ha a Btk. 229. § (2) bekezdése szerinti feltétel teljesült. Amennyiben ezen feltétel fennállása ellenére a terhelti tényközlések valóságtartalma vizsgálható lett volna és ezt a bíróság akár indítványra, akár hivatalból elmulasztotta, ennek elmaradása okán büntethetőséget kizáró ok ellenében történt a II. és III. rendű terheltek bűnösségének megállapítása.

[85] Az indítvány tehát ebben a részében megfelel a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjában írt felülvizsgálati oknak.

[86] Az eljáró bíróságok által megállapított tényállás lényege a következő:

[87] Terhelt1 II.r. vádlott 2018. június 18. napján 11:56 órakor, helység1 Városa Polgármesteri Hivatalának »hivatali e-mail címéről (e-mail cím1helység1.hu) „Feljelentés előkészítése” tárgy-megjelöléssel e-mail üzenetet küldött a következő címzetteknek: egyéb érdekelt1 rendszergazda (e-mail cím2) és Polgármesteri Hivatal (e-mail cím3helység1.hu), illetve az elektronikus levelet másolatban megküldte egyéb érdekelt2 rendszergazda, irodavezetőnek (e-mail cím5), valamint a e-mail cím4helység1.hu e-mail címre, amely utóbbi a hivatali belső levelező lista, amelyre érkező elektronikus leveleket 25-50 személy megkapja.

[88] Az e-mailben Terhelt1 II.r. vádlott azt állította, hogy magánvádló1 sértett őt az e-mail elküldésének napján kb. 11.20 és 11.35 óra közötti időben behívta a Polgármesteri Hivatal emeleti étkezőjébe és ott őt és családját, valamint más érintett személyek családját is szóban, életveszélyesen megfenyegette.

[89] magánvádló1 sértett a hivatali e-mail címéről (ale-mail cím1helység1.hu) ugyanezen a napon 12.56 órakor válasz üzenetet küldött Terhelt1 II.r. vádlott, egyéb érdekelt1 és a Polgármesteri Hivatal részére, az elektronikus levelet megküldte továbbá egyéb érdekelt2 részére és a e-mail cím4helység1.hu e-mail címre. Válaszában tagadta, hogy II.r. vádlottat és családját, illetve bárki mást életveszélyesen megfenyegetett volna és előadta, hogy a II.r. vádlott által megjelölt napon, helyen és időpontban a II.r. vádlottat az 1. vádpont alatt részletezett eseményekről tájékoztatta és felháborodását tolmácsolta I.r. vádlott viselkedése kapcsán.

[90] Ugyanezen a napon 13.57 órakor Terhelt1 II.r. vádlott a hivatali e-mail címéről (e-mail cím1helység1.hu) egy újabb e-mail üzenetet küldött „Életveszélyes fenyegetés” tárgy-megjelöléssel, ezúttal magánvádló1 sértett hivatali e-mail címére (ale-mail cím1helység1.hu), amely elektronikus levelet másolatban megküldte a Polgármesteri Hivatal (e-mail cím3helység1.hu), az önkormányzat ügyvédje, egyéb érdekelt3 (e-mail cím6) és egyéb érdekelt4 (e-mail cím7) részére, továbbá a e-mail cím4helység1.hu e-mail címre. Ez utóbbi e-mail üzenetben megismételte azon tényállítását, mely szerint magánvádló1 sértett őt és családját, valamint több más érintett személy családját is 11.20 és 11.25 óra körüli időben életveszélyesen megfenyegette, amelyhez hozzátette, hogy a sértett a fenyegetést valamely erőszakszervezetre, illetve a sértett egykori és jelenlegi gárdistás kapcsolataira való utalással tette meg.

[91] tanú³, helység¹ város polgármestere 2018. június 21. napján magánvádlól sértett közszolgálati jogviszonyát – aki ekkor megbízott jegyzőként teljesített szolgálatot – méltatlanság címén felmentéssel, azonnali hatállyal megszüntette.

[92] Terhelt² III.r. vádlott a helység¹li Német Önkormányzat elnöke, aki ebbéli pozíciója révén a e-mail cím⁴helység¹.hu e-mail címre érkező küldeményeket megkapja. III.r. vádlott továbbá tagja és kezelője a helység¹li facebook csoport névnek, amely több száz tagot számlál.

[93] 2018. június 18. napján 12.40 órakor egyéb érdekelt⁵ csoporttag azt a kérdést tette fel a Facebook csoportban, hogy „Ki tudja, igaz-e, hogy a mai napon magánvádlól aljegyző életveszélyesen megfenyegette terhelt¹ jegyző urat? Állítólag rendőrségi feljelentés is követi ezt. És kamera felvétel is lehet róla a hivatalban.” A bejegyzésre a terhelt² nevű csoporttag, valójában Terhelt² III.r. vádlott a következőket válaszolta: „Sajnos igaz. Kedves egyéb érdekelt⁵, Ön igen jól értesült. Igaz, hisz körlevelet küldött a jegyző mindenkinek a köv. szöveggel, részlet: ... magánvádlól aljegyző – kb. 11 óra 20 perc és 11 óra 35 perc között – behívott az emeleti étkezőbe, és ott szóban engem életveszélyesen megfenyegetett, illetve megfenyegette családomat... (valami büzik Dániában?)”

[94] Ezt követően 2018. június 20. napján 15.45 órakor ugyanezen Facebook csoportban a terhelt² nevű csoporttag, valójában Terhelt² III.r. vádlott közzétette teljes terjedelmében Terhelt¹ II.r. vádlott mindkét, a 2. vádpontban megjelölt levelét, továbbá magánvádlól sértett válaszlevelét is.

[95] magánvádlól sértett joghatályos magánindítványt terjesztett elő terhelt³ I.r. vádlott ellen becsületsértés vétsége, továbbá Terhelt¹ II.r. vádlott és Terhelt² III.r. vádlottak ellen rágalmazás vétsége miatt.«

[96] 2.2. A büntetőjogi felelősség alapkérdése a tényállásszerűség. Ezért a Kúria a II. és III. rendű terheltek terhére rótt cselekmény kapcsán elsőként ezt vizsgálta meg. A becsületbe vágó magatartás ellenében álló törvényi tényállás

– egyrészt a mással szemben becsület csorbítására alkalmas kifejezés használata; ami – egyéb törvényi feltételek megléte esetén – a becsületsértés (Btk. 227. §),

– másrészt, valakiről más előtt becsület csorbítására alkalmas tény állítása, híresztelése, vagy ilyen tényre közvetlenül utaló kifejezés használata; ami a rágalmazás (Btk. 226. §).

[97] Az ügyben ugyanakkor jelentősége van annak, hogy a becsület csorbítására alkalmas bűncselekmény tényközléssel vagy véleménynyilvánítással valósul-e meg, mivel a valóság bizonyításának tárgya csak tényközlés lehet, következésképpen, ha a becsületsértés kizárólag becsületsértő kifejezés használatával valósul meg, kizárt a valóság bizonyítása (BH 2020.196.).

[98] A bíróságnak először abban kell tehát állást foglalnia, hogy a felrótt magatartás tény állítása-e (híresztelése vagy tényre közvetlenül utaló kifejezés). Ha a cselekmény nem tartozik a tényállítás (híresztelés stb.) fogalma alá, akkor nem tényállásszerű, tehát nem valósul meg a rágalmazás bűncselekménye {BH 2022.36. indokolás [63] és [65] bekezdés}.

[99] A rágalmozó tényállítása eseményt, történést tartalmaz, és ezért az objektív valóság látszatát kelti, míg a becsületsértő saját értékítéletét adja tovább.

[100] Ehhez képest a rágalmazás megvalósulásához szükséges tényállításon olyan – a sértett magatartását egyedileg felismerhetően meghatározó – nyilatkozatot, kijelentést kell érteni, amelynek tartalma valamely múltban megtörtént, vagy jelenben történő esemény, jelenség, állapot (BH 2009.135.).

[101] Az állandóan követett ítélkezési gyakorlat szerint a tény fogalma alá tartozik valamely, a múltban bekövetkezett vagy a jelenben (a terhelt megnyilatkozásakor) tartó cselekmény

(cselekedet, magatartás), történés (jelenség, esemény), továbbá állapot, így az ember múltban fennállt vagy jelenben fennálló tudatállapota is (BH 1994.161.).

[102] A tényállítás pedig olyan megnyilatkozás, melynek tartalma múltban bekövetkezett vagy jelenben is tartó cselekmény, történés, állapot. A tényállításnak – a törvényi tényállás szerint – „valakiről” kell megtörténnie, aki a közlés tartalma alapján egyértelműen azonosítható.

[103] A tényre közvetlenül utaló kifejezés használata esetén az elkövető nem tényszerű közlést tesz (nem tényeket közöl), hanem olyan kifejezést vagy szókapcsolatot használ, amelyből egyértelműen meghatározott tényre (adott esetben egy múltbeli cselekményre) lehet következtetni.

[104] A híresztelés a mások által tett tényállításnak a továbbadását, közvetítését jelenti.

[105] Annak határozott állítása, hogy a magánvádló a II. rendű terhelt elektronikus levele elküldésének napján körülbelül 11 óra 20 és 11 óra 35 perc közötti időben a II. rendű terheltet, mint jegyzőt, behívta a polgármesteri hivatal emeleti étkezőjébe és ott őt és családját, valamint más személyek családját is szóban, életveszélyesen megfenyegette; továbbá, hogy a sértett a fenyegetést valamilyen erőszakszervezetre, illetve a sértett egykori és jelenlegi „gárdistas” kapcsolataira való utalással tette meg, egyértelmű tényállítás. A közlés ugyanis azt tartalmazza, hogy a magánvádló (sértett) a múltban milyen konkrét kijelentést tett egy meghatározott helyen és időpontban, illetve ezen kijelentésének mi volt a tartalma. A III. rendű terhelt a II. rendű terhelt által tett tényállítást közvetítette mások felé, így magatartása tény híresztelésének feleltethető meg.

[106] A rágalmozás és a becsületsértés bűncselekménye esetén is a „becsület csorbítására alkalmasság” vizsgálata a bíróság feladata. A becsületcsorbításra alkalmasság objektív ismérv, így objektíve a társadalomban kialakult általános megítélés, az általános erkölcsi és közfelfogás figyelembevételével kell eldönteni, hogy egy adott tény állítása, híresztelése, kifejezésként használata alkalmas-e a becsület csorbítására. Ekként nem a passzív alany, a sértett egyéni megítélése, szubjektív értékítélete, esetleges érzékenysége alapján kell megítélni ezt az alkalmasságot (EBH 1999.87., BH 2001.462., BH 1994.171.III.).

[107] Általában becsület csorbítására alkalmas olyan tény állítása, híresztelése, ami valósága esetén büntető-, szabálysértési vagy fegyelmi eljárás megindításának alapjául szolgálhat a sértett ellen (EBH 2014.B.16., BH 2011.186.).

[108] Jelen ügyben az eljáró bíróságok helyesen állapították meg, hogy a II. rendű terhelt által állított tények, és ezeknek a III. rendű terhelt által történő híresztelése objektíve alkalmas a becsület csorbítására, mivel a tényállítás valósága esetén bűncselekmény [a Btk. 222. § (1) bekezdés a) pontja szerinti zaklatás vétsége] megállapítására adhat alapot.

[109] Arra figyelemmel, hogy a rágalmozás szándékos bűncselekmény, a bűnösség megállapításához szükséges, hogy az elkövető tudata átfogja, hogy a tényközlés más előtt történik és objektíve alkalmas a sértett személye becsületének csorbítására. Nem feltétele azonban a bűnösségnek a sértési célzat és közömbös a motívum is {EBH 2019.B.2. [49] bekezdés}. Emiatt a büntetőjogi felelősség megállapítása szempontjából nem releváns, és nem eredményezheti a bűnösség törvénysértő megállapítását a felülvizsgálati indítványokban hivatkozott azon állítás, hogy a bíróságok nem vizsgálták a közlés célzatát és motívumát. Az irányadó tényállás alapján egyértelműen megállapítható, hogy mind a II., mind a III. rendű terhelt tudata átfogta, hogy a tényközlés mások előtt történik, és hogy az objektíve alkalmas a sértett személy becsületének csorbítására. A II. rendű terhelt esetében ez a sértett válaszában foglaltak alapján is egyértelmű kellett, hogy legyen a második elektronikus levél megírásakor. A III. rendű terhelt eleve egy olyan kérdésre adott válaszként híresztelte a tudomására jutott közlést, amely már magában hordozta a becsület csorbítására alkalmasságot arra figyelemmel,

hogy részéről a tény híresztelésére az után került sor, hogy a Facebook csoportban kérdésként hangozott el az, hogy valóban megtörtént-e, hogy az aljegyző életveszélyesen megfenyegette a jegyzőt. A „sajnos igaz” kifejezés önmagában megerősíti azt, hogy a híresztelt tény negatív értékítéletet, a település lakói részéről elítélendő magatartást jelenít meg.

[110] A II. rendű és a III. rendű terhelt is tisztában volt azzal, hogy az általuk közölt, illetve híresztelt tényállítás a becsület csorbítására alkalmas, a tény állítását és híresztelését pedig, mint elkövetési magatartást, egyenes szándékkal fejtették ki. Rágalmazás esetén az elkövetési magatartás a becsület csorbítására alkalmas tény állítása, illetve híresztelése, mely esetben a tudati és akarati oldalt az elkövetési magatartás kifejtésében kell vizsgálni, mégpedig abban, hogy az elkövető tudja, hogy annak a ténynek a közlése, amelyet ő állít vagy híresztel, becsület csorbítására alkalmas, és ezen közlését annak eredményét (a tényállítás közlését a címzettekkel) kívánva, vagy a közlés másokhoz történő eljutásába belenyugodva teszi meg. Ehhez képest mind a társadalomra veszélyesség hiányát, mind pedig a társadalomra veszélyességben való tévedést a tényállásszerűség megvalósulásában, az elkövetési magatartás vizsgálatával kell megítélni, a cselekmény társadalomra veszélyességét ugyanis önmagában nem zárja ki az, hogy a becsület csorbítására alkalmas tény valós.

[111] A becsületsértő állításokat „más előtt” tették a terhelték és mivel a II. rendű terhelt esetében a kérdéses tényről a helység1i Polgármesteri Hivatal levelezési rendszerén keresztül nagyobb létszámú személy értesült, a III. rendű terhelt közlését pedig egy több száz taggal rendelkező Facebook csoport internetes oldalán tette közzé, cselekményük egyben nagy nyilvánosság előtt elkövetettnek is minősül.

[112] 2.3. Az emberi méltóság elleni cselekmény a kifejtettek szerint tényállásszerű. Ezt követően vizsgálandó, hogy a tényállásszerűség mellett a bűncselekmény általános fogalmi elemét [Btk. 4. § (1) és (2) bekezdés] jelentő társadalomra veszélyesség (mint materiális jogellenesség) is fennáll-e az adott cselekmény vonatkozásában, illetve büntethetőséget kizáró vagy megszüntető ok megállapítható-e az adott ügyben.

[113] A jogellenességet – a valóság bizonyítása nélkül is – kizárhatják az elkövetés konkrét körülményei, így például hivatali kötelezettség teljesítése, valamely hatósági vagy bírósági eljárásban a tanúzási kötelezettség teljesítése. És ide sorolható a panaszokról és a közérdekű bejelentésekről szóló 2013. évi CLXV. törvény 1. § (2) és (3) bekezdése szerinti panasz vagy bejelentés tartalma is, ha az nem szükségtelenül gyalázkodik.

[114] A III. rendű terhelt védője hivatkozott arra, hogy közérdekből tájékoztatta helység1 lakosságát az őket érintő városi közügyekről, azonban az internetes fórumon történő nyilvános tényközlés nem felel meg a törvény által védett közérdekű bejelentés fogalmának. A III. rendű terhelt ugyanis nem a törvény szerinti módon, az arra illetékes hatóság előtt tett bejelentést, hanem a nyilvánosság előtt, egy internetes fórumon tette közzé a becsületsértő tényállításait a sértett – általa vélt, büntetendő – magatartásáról. Ez nyilvánvalóan nem a 2013. évi CLXV. törvény által is védett közérdekű bejelentés, és e vonatkozásban a terhelt nem minősül közérdekű bejelentőnek. Emiatt pedig nem értelmezhető a terhelt azon állítása sem, hogy a büntetőeljárás vele szemben „üldözés” lenne a közérdekű bejelentése miatt.

[115] A védő felülvizsgálati indítványában állította, hogy a III. rendű terheltetnek oka volt hinni abban, hogy cselekménye nem veszélyes a társadalomra, így nem bűncselekmény.

[116] A Kúria e kifogással összefüggésben az alábbiak kiemelését tartja szükségesnek. A tényállásszerűség megvalósulása esetén a társadalomra veszélyesség hiánya csak kivételesen, a büntető anyagi jogi szabályokban meghatározott büntethetőséget kizáró okok mellett állapítható meg általában, a becsület csorbítására alkalmas cselekményeknél pedig a társadalomra veszélyesség hiányát a jogalkotó jellemző módon a valóságbizonyítás intézményében jeleníti meg; a becsület csorbítására alkalmas cselekmény ugyanis nélküli a

társadalomra veszélyességet, ha az állított tény valónak bizonyul, és emellett a tény közlését közérdek, vagy jogos magánérdek indokolta. Ebben az esetben a társadalomra veszélyesség hiánya az eredményes valóságbizonyítás következtében a közérdekből vagy jogos magánérdekből állított tény valódiságában jelenik meg, amely a tényállásszerűség ellenére a társadalomra veszélyesség hiányában a jogellenességet zárja ki.

[117] Ehhez képest a társadalomra veszélyességben való tévedés csak ezen körülményekben jelenhet meg, a tényállásszerűségben való tévedés ugyanis ténybeli tévedést eredményezhet (az elkövető annak tudatában van, hogy az állított vagy híresztelt tény a becsület csorbítására nem alkalmas, és ezt ténybeli, neki fel nem róható tévedése okozza); az abban való tévedés, hogy a cselekmény annak ellenére nem veszélyes a társadalomra, hogy az becsület csorbítására alkalmas tény állítását vagy híresztelését jelenti, vagy abban kell, hogy megnyilvánuljon, hogy a cselekmény tényállásszerűség ellenére sem jogellenes (mivel a közügyek megvitatása körében és/vagy közszereplővel kapcsolatosan az Alkotmánybíróság által meghatározott keretben történik, és így a jogellenességet zárja ki), vagy abban, hogy a becsület csorbítására alkalmas tény állítása és híresztelése azért nem veszélyes a társadalomra, mert azt közérdek vagy jogos magánérdek indokolta. Ez utóbbi pedig a valóságbizonyítás intézményében jelenik meg, ezért a büntethetőség kizártságának megállapításához csak az eredményes valóságbizonyítás vezethet.

[118] Összességében tehát a Kúria megállapította, hogy a tényállásban rögzített tényállítások, kijelentések közvetlenül és egyértelműen a magánvádló által megvalósított bűncselekmény, zaklatás vétsége elkövetésére utalnak. Ekként rágalmazás vétsége megállapítására alkalmasak.

[119] 2.4. A tényállásszerűség megállapítását követően a bíróságnak a cselekmény jogellenességét kellett vizsgálni. Ennek során annak van jelentősége, hogy a sértett közszereplőnek tekinthető-e, a tényközlés tárgya a közügyek megvitatása körébe tartozik-e, és erre tekintettel a jogellenesség a szólásszabadság alkotmányos védelmére figyelemmel kizárható-e.

[120] 2.4.1. Ha a rágalmazás sértettje közszereplő és/vagy a vád tárgyává tett kijelentések közügyet érintenek, a szólásszabadság alkotmányos alapelveire tekintettel kell a büntető jogszabályokat alkalmazni. A felülvizsgálati indítvány is javarészt emiatt sérelmezte mindkét terhelt esetében a bűnösség megállapítását.

[121] A Kúria elsőként megvizsgálta, hogy a magánvádló közszereplőnek minősült-e a II. rendű terhelt nyilvános közlése idején.

[122] A magánvádló az irányadó tényállás szerint a kérdéses időpontban helységi város megbízott aljegyzője volt, azaz a helyi önkormányzat alkalmazásában állt közszolgálati jogviszonyban, ekként közszereplőnek minősült.

[123] Az Alkotmánybíróság 13/2014. (IV. 18.) AB határozat [39] bekezdésében kimondta, hogy a nyilvános közlés megítélése során elsőként arról szükséges dönteni, hogy az adott közlés a közügyekben való megszólalást, közérdekű vitában kifejtett álláspontot tükröz-e, vagyis a közügyek szabad megvitatásával áll-e összefüggésben. Ennek megítéléséhez pedig elsődlegesen a közlés megjelenésének módját, körülményeit és a vélemény tárgyát, kontextusát szükséges figyelembe venni. Így a közlést érintően vizsgálni kell a médium típusát, a közlés apropóját adó eseményt, illetve az arra érkező reakciókat és az adott közlésnek ebben a folyamatban játszott szerepét. További szempontból szükséges értékelni a kijelentés tartalmát, stílusát, illetve a közlés aktualitását, valamint célját. Amennyiben e körülmények értékelésével az állapítható meg, hogy a közlés a közügyek szabad vitatását érinti, úgy a közlés automatikusan a véleménynyilvánítási szabadság nyújtotta magasabb szintű oltalmat élvezi.

[124] A hivatkozott határozatban az Alkotmánybíróság azt is kifejtette, hogy a véleménynyilvánítás gyakorlásának határai a közügyeket érintő kérdésekben aszerint különböznek, hogy az adott közlés értékítéletnek vagy tényállításnak minősül-e. Az Alkotmánybíróság a véleménynyilvánítás esetében megállapította, hogy a véleményszabadság már nem nyújt védelmet az olyan öncélú, a közügyek vitatásának körén kívül eső, így a magán-, vagy családi élettel kapcsolatos közlésekkel szemben, amelynek célja pusztán megalázás, illetve a bántó vagy sértő kifejezések használata vagy más jogsérelem okozása. Ezen kívül nem védelmezi a közéleti vitában kifejtett véleményt sem, ha az abban megfogalmazottak az emberi méltóság korlátozhatatlan magját sértik, így az emberi státusz nyilvánvaló és súlyos becsmérlésében öltenek testet {indokolás [40] bekezdés}.

[125] A vélemény-nyilvánítás szabadsága nem korlátlan, és nem élveznek védelmet a gyalázkodó, bűncselekmény elkövetésére utaló, valótlan tartalmú tényállítások. Az olyan, a közszereplő működésével kapcsolatos tényállítások, amelyek valóságuk esetén a közszereplő ellen büntető-, szabálysértési vagy fegyelmi eljárás megindításának alapjául szolgálhatnak, meghaladják a szabad vélemény-nyilvánítás alkotmányos határait, és alkalmasak a sértett jó hírének, becsületének megsértésére (EBH 2018.B.19.).

[126] Az Alkotmánybíróság a 3328/2017. (XII. 8.) AB határozatban állapította meg a tényállításokkal összefüggésben a megengedett közlés határait. Az Alkotmánybíróság kifejtette, hogy a védett vélemény-nyilvánítás szabályainak alkalmazását nem a közszereplői minőséghez, hanem a vita tárgyához (közgyűhöz) kötötte korábbi határozataiban, ezzel eleget tett az Alaptörvény negyedik módosítása IX. cikk (4) bekezdésének 2013. április 1-jén hatályba lépett rendelkezésével kapcsolatos alaptörvényi elvárásnak. Ettől kezdve ugyanis a vizsgálati szempontrendszer központjában nem a személy státusza állt, a közszereplői minőség önmagában feltétlenül nem eredményezheti azt, hogy az adott ügyben a csökkentett méltóság védelem szabályai az irányadók. A közszereplővel kapcsolatos azon közlések ugyanis, amelyeknek a közügyekkel való összefüggése, közéleti vonatkozása nem állapítható meg, nem indokolják a védett szólás szabályainak alkalmazását. Az Alkotmánybíróság indokoltnak tartotta, hogy a tényállításokkal összefüggésben is meghatározza, hol húzódnak a megengedett közlés határai, amely az emberi méltóságot és az abból származó jó hírnévhez való jogot még közügyek megvitatása során sem sértheti. Ezt mérlegelve, az Alkotmánybíróság rögzítette, hogy az összefoglalt alkotmányos szempontrendszer alapján a védett vélemény-nyilvánítás szabályai a valótlan tényállításokra nem terjednek ki. A valótlan tények tudatos állítása ugyanolyan szélsőséges magatartás, mint az értékítéletek tekintetében az emberi státusz tagadása, ezért indokolt, hogy a büntetőjogi védelem ultima ratioként a sértett rendelkezésére álljon {[71]-[74] bekezdések}.

[127] Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben a korábbi határozataiban felállított alkotmányos szempontrendszert a tényállítások kapcsán érvényesülő alkotmányos védelem határát érintően aszerint pontosította, hogy kimondta: az emberi méltósághoz való jog védelmének és a vélemény-nyilvánításhoz való jog korlátozásának a büntetőjogi eszköze a tényállításnak minősülő kijelentések esetén a hazai büntetőjogban a rágalmozás. A közügyekben történő védett vélemény-nyilvánítás körében a tény valóságtartalmának a tisztázása az Alkotmánybíróság álláspontja szerint továbbra is hangsúlyos kérdés maradt. A tény valóságának a megállapítása valóságbizonyítás elrendelése útján történik. A Btk. 229. § (1) bekezdésének szövege szerint „nem büntethető az elkövető, ha a becsület csorbítására alkalmas tény valónak bizonyul”, vagyis a büntetőeljárásban a terhelt a tény valóságtartalmának a bizonyításával eredményesen védekezhet. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az egyedi esetekben a bíróság mérlegelésétől függ, hogy a tény valótlanságának a bizonyításával összefüggésben a konkrét büntetőeljárásban lehetőséget

teremtenek-e a valóság bizonyítására, és hogy milyen kereteket szabnak a vádló bizonyítási kötelezettsége teljesítésének {3328/2017. (XII.8.) AB határozat [84]-[86] bekezdés}.

[128] Az Alkotmánybíróság döntéseiben hangsúlyosan megjelenik az, hogy a közéleti szereplők tevékenységének, személyiségének, múltjának, a közéleti tevékenységgel összefüggő, azokra kihatással levő tényeknek, körülményeknek valós megismerése közérdek. Közérdek akkor is, ha az ilyen tények, körülmények nyilvánosságra hozatala, állítása, híresztelése a becsület csorbitására és objektíve a közélet, a politikai élet szereplője társadalmi megítélésének negatív irányú befolyásolására alkalmas. A szabad vélemény-nyilvánítás alkotmányos alapjoga folytán a közhatalmat gyakorló, a közélet, a politikai élet szereplőivel kapcsolatosan ugyanis a megengedett vélemény-nyilvánítás köre tágabb, mint más személyeknél. Ebből következően a közszereplő politikus személyek védelmében a vélemény-nyilvánítás szabadságának szűkebb körű korlátozása indokolt. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a közügyek alakítóinak személyiségét, hitelességét érintő megnyilvánulások általában a közügyek vitájának védett körébe tartoznak {3263/2018. (VII. 20.) AB határozat [43] bekezdés, 7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [48] bekezdés}.

[129] Közszereplő esetében sem megengedett azonban a tisztán magánéleti, a közszereplés megítélésével közvetett kapcsolatban sem lévő tények (felvételek) engedély nélküli nyilvános közlése, mivel ez a magánélethez való jogot sérti (Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlata, Von Hannover kontra Németország ügy).

[130] A közéleti szereplőkre vonatkozó beszéd mindazonáltal a politikai vélemény-nyilvánítás központi alkotóeleme. A közügyek megvitatásának lényegi részét jelentik a közügyek alakítóinak tevékenységét, nézeteit, hitelességét érintő megnyilvánulások. A társadalmi, politikai viták jelentős részben éppen abból állnak, hogy a közélet szereplői, illetve a közvitában – jellemzően a sajtón keresztül – résztvevők egymás elképzeléseit, politikai teljesítményét és azzal összefüggésben egymás személyiségét is bírálják {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [48], 3237/2022. (V. 18.) AB határozat Indokolás [31]}.

[131] A közszereplő politikusoknak, mint a közéletet alakító, tisztségüket választás útján elnyerő személyeknek a jelleme, személyisége tehát közvita tárgyát képezheti. Az ennek megítélésénél jelentős, a magánélet méltányos határait nem sértő, valós tényközlések (híresztelések és tényre közvetlenül utaló kifejezések) megengedettek, így ezek ellen a büntetőjogi fellépés sem indokolható.

[132] A Kúria ezzel kapcsolatban rámutat, hogy az állam, illetve szervei irányításában, működtetésében, közhatalmat gyakorolva részt vesznek olyan közhivatalnokok, köztisztviselők is, akik a politikától általában semlegesek, de döntéseik az érintett személycsoportok életviszonyait kisebb nagyobb körben alakítják (pl. központi vagy decentralizált hivatalok vezetői, gyámügyi ügyintézők, rendőrségi alkalmazottak). Ők magánszemélynek nem minősülnek a közérdekű ügyekben, más szóval az általuk intézett közügy tekintetében közszereplők, hivatali működésükkel összefüggésben más előtt megfogalmazott tényállítások valóságbizonyításnak vethetők alá. Jelentőséget kell azonban tulajdonítani annak, hogy az adott közszereplő milyen közfeladatot lát el, eltérő ugyanis a közhatalmat gyakorló politikus és a közigazgatásban közhatalmi feladatot ellátó alkalmazott megítélése a vélemény-nyilvánítás szabadsága körében. {Kúria Bfv.I.803/2022/8. [77], [80] bekezdés}

[133] Az Alkotmánybíróság kifejtette: „a személyiségvédelem korlátozottsága már a közhatalmat gyakorlók körében is változik, és értelemszerűen más mércék alakíthatók ki a közvetlen közhatalom-gyakorlással nem járó köztisztiséget viselők, illetve az esetileg érintetté váló magánszemélyek esetében. A bírálat fokozott tűrése a közügyek vitáján belül mindenkire kiterjedő általános követelmény, ennek mértéke azonban már speciális mércék szerint alakul.

Míg a közszereplő politikusok esetében a szólásszabadság melletti érvek erejük teljében jelentkeznek, addig más érintettek esetében már gyengül az erejük” {3236/2018. (VII. 9.) AB határozat Indokolás [30] bekezdés}.

[134] 2.4.2. Mindezek összevetésével megállapította a Kúria, hogy a közszereplőkkel kapcsolatosan a választott tisztségviselőkhöz, politikusokhoz képest a közhatalom gyakorlásában közvetlenül, önálló döntési jogkörrel résztvevő, a köz szolgálatára irányuló jogviszonyban tevékenykedő személyek alacsonyabb tűrési kötelezettséggel, de a közhatalom gyakorlása körében ellátott tevékenységekkel kapcsolatosan közszereplőnek minősülnek, a közhatalom gyakorlásával kapcsolatos tevékenységük megvitatása közügynek tekinthető. A jegyző és az aljegyző ebben a körben közszereplők, azonban kizárólag a közhatalom gyakorlásával kapcsolatos tevékenységük ellátásával összefüggő megszólalás, közérdekű vita tekinthető esetükben a közügyek megvitatásának. Még ebben a körben sem részesül azonban alkotmányos védelemben a tudatosan valótlan tény állítása.

[135] Az adott ügyben azonban a tényállítás nem a közhatalom gyakorlásával, a jegyző önkormányzati tevékenységével, a helyi közösség életével, avagy a település gazdálkodásával volt összefüggésben, hanem a közlés az aljegyző (a magánvádló) és a jegyző (a II. rendű terhelt) közötti személyes konfliktus tényeit hordozta, egyikük hivatali működéséhez sem kapcsolódott. Az a tény, hogy a II. rendű terheltet és családját a magánvádló „életveszélyesen” megfenyegette, nem tartozik a közügyek vitatása körébe, nem érinti a közösség életét.

[136] A kérdéses közlés a címzettek részéről a hivatali működéssel nem volt összefüggésbe hozható, hiszen a II. rendű terhelt üzenetében arra hivatkozott, hogy azért küldi el az e-mailt a polgármesteri hivatalban dolgozó kollégái részére, hogy tudjanak erről az eseményről arra az esetre, ha a magánvádló őket és családjukat is megfenyegetné.

[137] Mindez egyébiránt tükröződik az EJEB gyakorlatában is, amikor azt hangsúlyozza, hogy a „közérdek olyan kérdésekre vonatkozik, amelyek olyan mértékben érintik a nagyközönséget, hogy az jogosan érdeklődhet irántuk, megragadják a nyilvánosság figyelmét, vagy jelentős mértékben foglalkoztatják az embereket, különösen ha a polgárok jólétét vagy a közösség életét érintik” {13/2019. (IV. 8.) AB határozat, Magyar Helsinki Bizottság kontra Magyarország [GC] (18030/11), 2016. november 8., 161-162. bekezdés}.

[138] A magánvádló ugyanakkor nem közszereplő politikus, nem kiemelt közszereplő, tisztségét nem választás útján nyeri (nem választott politikus), akik esetében különös jelentősége lehet a jellemüket, személyiségüket árnyaló tények, így bűncselekmény, szabálysértés elkövetése nyilvánosságra kerülésének (EBH 2019.B.2.II.).

[139] A magánvádló és a II. rendű terhelt közötti szóváltás a polgármesteri hivatal étkezőjében történt, azt közvetlenül senki nem észlelte, kép- és kamerafelvétel nem készült (elsőfokú bíróság ítélete 9. oldal 1. bekezdés). Emellett a közlés tárgya a hivatali működésben nem játszott szerepet és a magánvádló, mint jegyző személyének a közmegítélésére sem volt hatással; az sokkal inkább a sértett személyének öncélú becsmérlésére volt alkalmas, nem pedig a köz érdekének szolgálatában a közügyek vitatását célozta. Mivel a magánvádló nem közszereplő politikus, a tényállítás nem érint közügyet, a Kúria nem tartotta az adott közlés tartalmát közvitába bocsátható kérdésnek.

[140] A Kúria ugyanilyen következtetésre jutott Terhelt2 III. rendű terhelt vonatkozásában és nem adott helyt a köz érdekére történő hivatkozásnak azzal, hogy a hivatali dolgozó magatartásáról a település lakóinak tájékozódni kell. A III. rendű terheltnek, mint a helységi Német Önkormányzat elnökének tisztában kellett lennie azzal, hogy az általa az interneten közzétett tények a jegyző és az aljegyző személyes konfliktusát érintik, a magánélet szférájába tartoznak, azok a köz érdeklődésére számot tartó tartalmat nem hordoznak. Az

adott körülmények között az adott személyt érintően észlelnie kellett, hogy két személy egymás közötti vitájának ténye és az internetre bocsátott közlés még közvetve, távolról sem utal olyan tényre, amely a közösség életét, vagy a hivatali működést érinti.

[141] Miután a közszereplővel kapcsolatos közlések közéleti vonatkozása nem volt megállapítható, nem volt indokolt a védett szolás Alaptörvényben előírt szabályainak alkalmazása sem.

[142] Mindezekre figyelemmel a cselekmény jogellenességét nem zárta ki az, hogy a tényállítás a véleménynyilvánítás szabadsága körébe tartozik és a közszereplő politikusi vonatkozásában, annak e minőségére tekintettel történt.

[143] 3. A jogerős ítélet tényállásában foglalt emberi méltóság elleni cselekmény tehát tényállásszerű, és a jogellenesség hiánya sem volt megállapítható.

[144] Ezt követően vizsgálándó, hogy büntethetőséget kizáró vagy megszüntető ok fennáll-e az adott ügyben.

[145] A rágalmazás miatti büntetőjogi felelősség megállapítása akkor felel meg a büntető anyagi jog szabályainak, ha a cselekmény tényállásszerű, jogellenes és amennyiben a valóság bizonyításának helye van, az nem vezet eredményre (BH 2020.258.).

[146] A Btk. 229. § (1) bekezdésére figyelemmel sem a rágalmazás, sem a becsületsértés miatt nem büntethető az elkövető, ha a becsület csorbítására alkalmas tény valóban bizonyul.

[147] A Btk. 229. § (2) bekezdése értelmében a valóság bizonyításának akkor van helye, ha a tény állítását, híresztelését, illetve az arra közvetlenül utaló kifejezés használatát a közérdek vagy bárkinek a jogos érdeke indokolta. Ez utóbbi kettős feltétel teljesülését jelenti, egyrészt a közérdek (jogos magánérdek) azonosíthatósága a kijelentéssel kapcsolatban, másrészt annak szükségessége (indokoltsága) az adott körülmények (előzmények, tartalom, megjelenés módja, formája, a terhelt és sértett viszonya stb.) között.

[148] A törvény rendelkezése alapján tehát nem büntethető az elkövető rágalmazás miatt, ha a becsület csorbítására egyébként alkalmas tény állítását vagy híresztelését a közérdek vagy jogos magánérdek védelme indokolta, és az az eljárásban lefolytatott, erre irányuló bizonyítás alapján valószínűsíthető. A bizonyítás sikere – Btk. 15. § h) pontja szerinti – büntethetőséget kizáró okot képez.

[149] Mivel a közérdek vagy a jogos magánérdek védelmének indokoltsága büntethetőségi akadályt jelenthet, törvénytisztelő a valóság bizonyításának mellőzése, ha attól a büntethetőség kizárása függhet.

[150] Ezzel összefüggésben a becsület csorbítására alkalmas tény tekintetében a büntető anyagi jog által biztosított valóság bizonyításának elmaradása – ha annak helye van – felülvizsgálatra okot adó anyagi szabálysértés (BH 2020.258., BH 2000.285.IV.). A valóság bizonyításának elmulasztása ezért olyan anyagi jogi jogszabálysértésként értékelhető, amely a meghozott jogerős határozat hatályon kívül helyezését eredményezheti.

[151] A Kúria ugyanakkor utal arra, hogy a közérdek (vagy a jogos magánérdek) fennállása esetén sem illeti védelem az olyan kifejezéseket, amelyekben megfogalmazottak az emberi méltóság korlátozhatatlan magját sértik, így az emberi státusz nyilvánvaló és súlyos becsúszásában öltönek testet; azok a kijelentések, amelyek kifejezetten gyalázkodó, lealacsonyító, megszégyenítő, az emberi méltóságot, az emberi méltóságot durván sértők, nem minősíthetők véleménynyilvánításnak, értékítéletnek (BH 2020.196., Indokolás [26]-[27] bekezdés).

[152] Az ítélkezési gyakorlat általában nem engedi a valóság bizonyítását a magánéletre, a családi életre vonatkozó tények tekintetében, azonban minél közelebb áll a közülethez az életviszonyoknak az a köre, amelyre a tényállítás vonatkozik, annál szélesebb kört fog át a

közérdeknek vagy a jogos magánérdeknek az a védelme, amely alapján a valóság kimondható.

[153] Mindezek előre bocsátása után a Kúria megállapította, hogy ugyan a tényközlés nem volt a közügyek vitatása körébe tartozó, a magánvádló pedig nem volt a közélet olyan szereplője, akivel összefüggésben közérdek fűződött ahhoz, hogy a helyi lakosság a kollégájával történt személyes vitájáról tájékozódjon, ám a tényközlés nem a magánvádló magánéletét érintette, hanem azt tartalmazta, hogy egy másik önkormányzati alkalmazott a személyét és családját a polgármesteri hivatalban megfenyegette. A valóság kimondásához fűződő nyomós érdeke volt valószínűsíthető. Az állítás a zaklatás bűncselekményének megállapítására is alkalmas tartalmat hordozott, közszolgálati jogviszonyát, ha áttételesen is, de érintette, így a Kúria a jogos magánérdek fennállását megállapíthatónak találta.

[154] Ekként a magánvádlóval szemben a II. rendű terhelt által megfogalmazott állítások – a jogos magánérdek által indokoltan – bizonyítás tárgyát képezhették és kellett képezniük a büntetőeljárásban. Miután a valóság bizonyítása bárki jogos érdeke esetén elrendelhető, annak eredménye vagy eredménytelensége a tényállásban írt cselekmény személyi és tárgyi összefüggéseire tekintettel mindkét vádlottra kiterjed.

[155] Az officialitás elvénél fogva a bíróságnak a terhelt vagy a védője kérelme nélkül, akár hivatalból is el kell rendelnie a valóság bizonyítását, amikor azt a közérdek, vagy bárkinek a jogos magánérdeke indokoltá teszi (BH 1992.226., 1994.171.).

[156] Ha a bíróság a becsület csorbítására alkalmas tény valóságát a bizonyítási eljárás keretében a szükséges körben megvizsgálta, a valóságbizonyítás kifejezett elrendelésének elmaradása nem sérelmezhető (BH 2015.323.). Ekként az arról való tájékoztatás esetleges elmaradása sem kifogásolható.

[157] Az ügyben eljáró bíróságok a valóságbizonyítást lefolytatták {elsőfokú bíróság ítélete [55] bekezdés}, annak eredményét értékelték {elsőfokú bíróság ítélete [55]-[62], másodfokú bíróság ítélete [30] bekezdés}. A valóságbizonyítás kérdésében a bíróságnak hivatalból és alakszerű határozat mellőzésével kell döntenie (BH 2015.323., BH 2092.226.).

[158] 4. A valóság bizonyítása ugyanakkor sikertelen volt, a bíróság megállapította, hogy a II. rendű terhelt által állított tények valótlanok voltak, a személyét érintő fenyegetés valójában nem hangzott el. Mindezekre figyelemmel, a valóságbizonyítás eredményének megkérdőjelezése azzal, hogy a bizonyítékok értékelése nem helytálló, mert a jogerős ítélet tényállásában szereplő tényállítás valós, kétségtelenül a bíróságok bizonyíték értékelő tevékenységének vitatása, egyúttal az irányadó tényállás támadása, mely a felülvizsgálati eljárásban kizárt.

[159] Ekként a II. rendű és a III. rendű terheltek vonatkozásában a bűnösség megállapítására törvényesen került sor. A Kúria megállapította, hogy a cselekmény minősítése és az alkalmazott intézkedés mindkét vádlottat érintően törvényes.

[160] A Be. 662. § (1) bekezdése alapján a Kúria a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott határozatot nem ügydöntő végzésével hatályában fenntartja, ha a felülvizsgálati indítványnak nem ad helyt.

[161] IV. Mindezekre tekintettel a Kúria a Be. 660. § (1) bekezdése alapján tanácsulésen eljárva, a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 10. § (2) bekezdése szerinti összetételben eljárva, a Dunakeszi Járásbíróság 8.B.81/2020/39. számú és a Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság 5.Bf.748/2021/6. számú ítéletét hatályában fenntartotta.

[162] A Kúria végzése ellen a Be. 6. § (4) bekezdése értelmében fellebbezésnek nincs helye.

[163] A Be. 652. § (6) bekezdése kimondja, hogy minden jogosult csak egyszer nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul.

[164] A Be. 652. § (7) bekezdése szerint felülvizsgálati indítvány ugyanazon tartalommal – még más jogosult által is – csak egyszer nyújtható be.

Budapest, 2023. május 30.

Dr. Domonyai Alexa s.k. a tanács elnöke, Dr. Schmidt Péter s.k. előadó bíró, Dr. Gimesi Ágnes s.k. bíró, Dr. Kardos Andrea s.k. bíró, Dr. Tuba István Krisztián s.k. bíró